

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon
woo@cultureelerfgoed.nl

Onze referentie
1473223
42269411 (verzoek 2)

Bijlagen
2

Bezwaar
Als u belang hebt bij dit besluit, dan kunt u hiertegen binnen 6 weken, gerekend vanaf de verzenddatum, bezwaar maken. Stuur uw bezwaarschrift naar DUO, Postbus 30205, 2500 GE Den Haag. U kunt uw bezwaar ook digitaal indienen op www.bezwaarschriftenocw.nl.

Datum 12 december 2023
Betreft Besluit Woo-verzoek Nota van Uitgangspunten Commandopost Clingendael

Geachte,

Op 10 oktober 2023 heb ik uw verzoek ontvangen om op grond van de Wet open overheid (hierna: Woo) documenten openbaar te maken. Uw verzoek ziet op informatie vanaf 2013 over het rijksmonument Commandopost Clingendael. Uw verzoek bestaat uit twee delen. Met u is afgesproken dat de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed apart een besluit zal nemen over het tweede deel van uw Woo-verzoek.

Het tweede deel van uw verzoek ziet op de volgende informatie:

- Correspondentie over de Nota van Uitgangspunten / herbestemming van het Rijksmonument met het RVB, RCE, Gemeente Wassenaar en Gemeente Den Haag.
- Correspondentie over de verplichtingen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: OCW) die volgen uit de:
  - Leidraad Afstoot Monumenten RVB, O.a. In deze Leidraad staat; "Bij monumenten wordt een extra inspanning verwacht om een nieuwe bestemming te vinden binnen het Rijk. Dit draagt bij aan de zorgvuldige keuze om al dan niet af te stoten;
  - Leidraad voor brede portefeuilleafweging bij overtollig Rijksvastgoed RVB, O.a. Men is verplicht d.m.v. een brede portefeuilleafweging te kijken, niet alleen naar Rijkshuisvesting. Hierbij moet men vier afwegingen maken, o.a. kan het vastgoed worden ingezet om maatschappelijke doelen te realiseren en is het verstandig om het vastgoed aan te houden en het in tijdelijk beheer te geven, anticiperend op toekomstig gebruik?;
  - Regeling beheer onroerende zaken Rijk 2017 O.a. Of een minister de overtollig gestelde onroerende zaak wil inzetten voor de uitvoering van beleid of taken waarvoor hij verantwoordelijk is.

De ontvangst van uw verzoek is schriftelijk bevestigd bij brief van 7 november 2023 met kenmerk 42269411 (2023-128). In deze brief is eveneens de beslistermijn met twee weken verdaagd.

In de brief van 17 november 2023 met kenmerk 42269411 (verzoek 2) is aan u medegedeeld dat de beslistermijn met twee weken is opgeschort vanwege het vragen van een zienswijze aan een derde-belanghebbende. Op 22 november 2023 is de opschorting geëindigd. De uiterlijke beslistermijn is daarmee 27

november 2023 geworden.

Een medewerker van OCW heeft u telefonisch om uitstel van de beslistermijn gevraagd tot 5 december 2023. U bent hiermee akkoord gegaan. Dit is bevestigd per mail van 23 november 2023.

1. Wettelijk kader

Ik behandel uw verzoek als een verzoek op grond van de Woo. De relevante wetsartikelen kunt u vinden in bijlage 1 bij deze brief.

2. Inventarisatie documenten

U heeft eerder een verzoek op grond van de Wet openbaarheid van bestuur ingediend op 8 september 2020. In het besluit op dat verzoek is reeds beslist over alle documenten vanaf 1 juli 2018 tot en met 8 september 2020 met betrekking tot de Commandopost Clingendael. Het besluit en de openbaar gemaakte documenten zijn te raadplegen via rijksoverheid.nl.¹ Op basis van uw verzoek zijn in totaal nog 25 aanvullende documenten aangetroffen. Deze documenten zijn opgenomen in een inventarislijst, die als bijlage 2 bij dit besluit is gevoegd.

3. Zienswijzen

In de brief van 17 november 2023 bent u erover geïnformeerd dat er een derde-belanghebbende is bij de openbaarmaking van de documenten en dat deze in de gelegenheid is gesteld hierover een zienswijze te geven. De derde-belanghebbende heeft aangegeven geen bezwaar tegen openbaarmaking te hebben.

4. Besluit

Ik besluit de door u gevraagde informatie openbaar te maken met uitzondering van de daarin opgenomen persoonsgegevens en met uitzondering van de conceptbeantwoording van Kamervragen.

5. Overwegingen

Als eerste wil ik u wijzen op het volgende. Iedereen heeft het recht om overheidsinformatie op te kunnen vragen zonder daarbij een reden te hoeven aangeven. Dit staat in het eerste lid van artikel 1.1. van de Woo. Dit is een belangrijk recht van de burger. Daarbij is het uitgangspunt dat overheidsinformatie openbaar is, tenzij er uitzonderingsgronden zijn die dit beperken. De uitzonderingsgronden staan in hoofdstuk 5 van de Woo. Ik moet hierbij het algemeen belang van openbaarheid afwegen tegen de belangen die de uitzonderingsgronden beschermen. In het algemeen geldt hierbij de regel dat wanneer ik informatie aan u verstrek, het openbaar is voor een ieder. De Woo is niet van toepassing op informatie die al openbaar is.

Algemene uitgangspunten bij toetsing aan de uitzonderingsgronden

De toetsing aan de uitzonderingsgronden verloopt als volgt. Eerst kijk ik of een

---

¹ [Besluit op Wob-verzoek over de voormalige commandobunker van Seyss-Inquart | Wob-verzoek | Rijksoverheid.nl](#).

van de uitzonderingsgronden speelt. Dat doe ik meestal per alinea, soms per zin. Vervolgens kijk ik wat voor soort uitzonderingsgrond het is. Als het een absolute uitzonderingsgrond is, mag ik de informatie niet verstrekken. Als het een relatieve uitzonderingsgrond is, moet ik een afweging maken tussen het algemene belang van openbaarheid en het specifieke belang dat de uitzonderingsgrond beschermt. Daarbij weegt het belang van openbaarheid zwaar. Als ik informatie weiger, moet ik goed motiveren waarom ik dat doe. Dat geldt nog sterker als de informatie ouder dan vijf jaar is. Wanneer het gaat om informatie waar belangen van anderen bij betrokken zijn, moet ik hen de mogelijkheid geven om een zienswijze in te dienen. Dit betekent dat zij hun mening kunnen geven over of de informatie wel of niet openbaar gemaakt moet worden. Het is uiteindelijk aan mij om te beslissen of ik de informatie openbaar maak. In de inventarislijst en op de documenten heb ik opgenomen welke uitzonderingsgronden van toepassing zijn.

Eerbiediging persoonlijke levenssfeer

Op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder e, van de Woo kan ik geen informatie openbaar maken als dit de persoonlijke levenssfeer schaadt en dit belang zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid. Het gaat om persoonsgegevens die (indirect) te herleiden zijn tot een persoon zoals namen, e-mailadressen, telefoonnummers en functienamen. Bij alle documenten is dit het geval. De namen, e-mailadressen, telefoonnummers etc. heb ik verwijderd uit de documenten.

Het belang van het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen

Op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder i, van de Woo kan ik geen informatie openbaar maken wanneer dit het goed functioneren van de Staat of andere overheden schaadt en dit belang zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid.

Concepten

Voor een ordentelijk verloop van het besluitvormingsproces is het belangrijk dat dit gebeurt op basis van voldragen documenten. Wanneer communicatie over conceptteksten of de conceptteksten zelf openbaar worden gemaakt is dit schadelijk voor het goed functioneren van de Staat nu er een publiek debat kan ontstaan over documenten die nog niet rijp zijn voor besluitvorming. Daar is ook hier sprake van. Deze documenten maak ik daarom niet openbaar met een beroep op het belang van het goed functioneren van de Staat. Op dezelfde informatie is ook het bepaalde in artikel 5.2, eerste lid, van de Woo van toepassing. Zie daartoe hieronder in het besluit.

Als het besluit eenmaal is gevallen dan staat deze uitzonderingsgrond niet in de weg aan openbaarmaking van het definitieve document. Dan is het goed om te kunnen reconstrueren op grond van welke adviezen, welke informatie en welke beleidsalternatieven een besluit is genomen. De beantwoording van de Kamervragen is openbaar en de documenten over het proces en de overwegingen die daaraan ten grondslag liggen, maak ik wel (gedeeltelijk) openbaar.

Persoonlijke beleidsopvattingen in een document voor intern beraad

Uitgangspunt van de Woo is dat overheidsinformatie openbaar is. Dit geldt in principe ook voor documenten opgesteld voor intern beraad. Intern beraad is het overleg tussen ambtenaren binnen een bestuursorgaan, of binnen een kring van bestuursorganen die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor een bestuurlijke

aangelegenheid. Documenten die bestemd zijn voor intern beraad kunnen persoonlijke beleidsopvattingen bevatten. Dat is hier ook het geval. Ten aanzien van de openbaarmaking van deze persoonlijke beleidsopvattingen geldt het volgende. Op grond van artikel 5.2, eerste lid, van de Woo worden persoonlijke beleidsopvattingen in documenten die bestemd zijn voor intern beraad niet openbaar gemaakt. Persoonlijke beleidsopvattingen zijn ambtelijke adviezen, meningen, visies, standpunten en overwegingen ten behoeve van intern beraad. Persoonlijke beleidsopvattingen zijn niet: feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de gevolgen van een bepaald beleidsalternatief of andere onderdelen met een overwegend objectief karakter.

Concepten en persoonlijke beleidsopvattingen

In dit geval zie ik geen aanleiding om de persoonlijke beleidsopvattingen bestemd voor intern beraad openbaar te maken. Dit omdat het hier gaat om concepten dan wel communicatie over die conceptdocumenten. Deze concepten zijn nog niet 'rijp'. In de fase waarin het besluit nog vorm moet krijgen, moet er ruimte zijn om conceptteksten en gedachten met elkaar uit te wisselen. Het gaat dus om het intern delen van informatie wat moet leiden tot een definitief document. Ik acht het belangrijk dat in die voorbereidende fase om tot een definitief besluit te komen concepten daarvan in vertrouwen kunnen worden uitgewisseld. Gelet hierop maak ik deze conceptteksten en conceptdocumenten in zijn geheel niet openbaar.

6. Wijze van openbaarmaking en publicatie

De documenten die (gedeeltelijk) openbaar worden, worden samen met deze brief digitaal aan u toegezonden.

7. Plaatsing op internet

Dit besluit en de bij dit besluit openbaar gemaakte stukken worden op www.rijksoverheid.nl geplaatst.

Ik stuur een afschrift van dit besluit naar de derde-belanghebbende.

de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Wetgeving en Juridische Zaken,

mr. M.D.A. Molenaars